

HALIA.

Megjelenik kivétel nélkül mindennap

Szerkesztők:

MILE PÁLI és BENEDEK GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-utca 2576. szám alatt.
 hová a lap szellemi és anyagi ügyeit illető dolgok küldendők.

Kiadók:

a lap tulajdonos szerkesztők.

Az előfizetési és hirdetési díjak úgy a kiadóhivatalhoz, mint a Csokonai nyomda- és kiadó-részvénytársasághoz is küldhetők.

Itt másodszer
Ujdonság.
Itt másodszer.

Folyó sz. 12. **DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ.** Bérlet 6. szám
 (Idénybérlet páros) (páros.)

Szerdán, 1896. évi október hó 7-én itt másodszer

RAFAEL

eredeti dráma 4 felvonásban. Irtá: Dr. Váradi Antal. (Rendező Komjáthy.)

S Z E M É L Y E K :

Chrystostosos bíbornok . . . Szilágyi Castiglione gróf Benedek Pietro Bombó Bartha Barnabó Vidor Rafael Komjáthy Giolio Romano Cserényi A. Gurralfaló Makrayné Francsco Sziklayné Pernio de Vaga Deési A. Penni Vágó István	Antonio Komjáthyné Salló Püspöky Margerita Csígházy Etel Stella Molnár Rózi Gina Halmi M. Ritsu Olasz A francia király követe . . . Szabó I. Egy pap Ungvárvi Szolga Fánesy	Rafael tanít- ványai
--	---	-------------------------

Zarándokok. Pápai testőrök. Nép. Alabárdosok. Papok.

Történet: Rómában. Az I. felv. a vatikánban; a II-ik egy templomban; a III-ik és IV-ik Rafael műtermében.
 Idő: a Cinquecentó.

Jegyek előre válthatók d. e. 9-12-ig, d. u. 3-5-ig a színházi pénztárnál.

Helyárak: földszinti és I. emeleti páholy **9 korona (4 frt 50 kr.)** Családi páholy **12 korona (6 frt.)** II. emeleti páholy **6 korona (3 frt.)** I. r. támlásszék az első négy sorban **2 korona 40 fillér (1 frt 20 kr.)** II. r. támlásszék V-X-ig sorig **2 korona (1 frt.)** III. r. támlásszék XI-XIV-ig sorig **1 korona 60 fillér (80 kr.)** Emeleti zártszék a két első sorban **1 korona 20 fillér (60 kr.)** a többi sorban **1 korona (50 kr.)** Földszinti állólély **80 fillér (40 kr.)** Tanuló és katonajegy a földszintre **60 fillér (30 kr.)** Karzat **40 fillér (20 kr.)** Vasár és ünnepnapokon **60 fillér (30 kr.)**

A m. t. bérli és előjegyző közönség jegyeit az előadás napján **d. e. 10 óráig** tartja fenn a pénztáros.

Pénztárnyitás 6 óraker. Kezdeté 7, vége 10 óraker.

Bérelni lehet az előleges jelentésben közzétett feltételek mellett a színház jobboldali földszinti iródjában, ugyanott a színlap bérlet is bejelenthető.

Holnap, Csütörtökön 1896. okt. 8-án **A királyné dragonyosa** nagy operette.

Komjáthy János, igazgató.

Rózsa Lajos

női divatterme
Az őszi és téli idényre már megérkeztek az

Debreczen, Nyiregyháza,
Ujdonságok: női felöltők és gallérok

Kisutemplom-bazár. Pazsonyi-utca.
szelyem- és flanelle-igekben és blousokban.

Emlékezzünk . . .

Debrecen, 1896. okt. 7.

Két esztendő mulva éppen száz esztendeje lesz annak, hogy a magyar színészet Debreczenben otthonra talált. A nemzetet s vele Debreczent ért nagy nemzeti válságok miatt azonban 67 éven keresztül csak nyomorgott itt, nem volt állandó háza, keresz-ménye, majd szűkös bérházak szorongott közönségével együtt s midőn e helyeken csakugyan nem fért meg, fabódchá vonult.

1861-ben végre a város és társadalom elérkezettnek látta az időt, hogy a színészetnek őt megillető palotát emeljen. Bizonyára nagy része volt e nemes felbuzdulásban a nemzeti reakciónak, mely ekkor, mint előbb 1790-ben, 1825-ben és 1848-ban újra hatalmas erővel tört elő s bizonyította a magyarság életrevalóságát, a kultúra iránti szeretetét s ezzel az európai civilizációval való közösséget.

Debrecen a nemzet kultúrájának fejlesztésében mindig elől jár, mióta a magyar műveltségéről beszélhetünk. Csodálatos derivatívától mindig be tudta látni a kellő pillanatban, hogy a nemzeti művelődés oltárára lett áldozat ezerszeres kamatokat hajt s éppen azért az áldozatát nem riadt vissza soha, bármennyire terhére esett az.

Bebizonyította ezt 1861-ben is, mikor Kiss Lajos polgármestersége alatt, a márczius 9-én tartott közgyűlésen kimondotta, hogy Debreczenben a város a színészetnek állandó palotát fog emelni s e célra 150,000 forint meg is szavazott. S a városi tanács nem elhatározásának támogatására kész örömmel, áldozatkész lelkesedéssel sietett Debreczen művelt társadalmá is. Farkas Ferenc indítványára megalkuván a debreczeni színház-egyletet, mely eleinte örökösleg, később a gyakorlati tőren is fontos szolgálatokat tett színhágyunk fejlődésének.

A hivatalos város és a nem hivatalos társadalom együttes munkája meg is hozta a kívánt sikert: 1865. aug. 20-án készen állott a ma is minden tekintetben megfelelő színház, 1865. október 7-én, tehát éppen ma 31 esztendője pedig Reszler társulatának fellépésével ünnepélyesen megnyílt. A prologust Jókai írta s felesége, Laborfalvy Réza asszony szavaltá el; az első előadás pedig Bánk-bán volt, Katona Józsefnek ekkor már felfedezett örökszép tragédiája.

Az azóta lefolyt 31 esztendő alatt folytonosan épült a város a színészetet, de jelentékenyebb áldozattal fejlődésének nem adózott, nem adózhatott. Hiszen a kultúrának annyi más ága emelkedett azóta segítségére nálunk magas fokra, hogy a színészettel szemben fennálló utolsó nagy kötelezettségének mindeztideig eleget nem tehetett. De lehetne-e a mai napnál alkalmasabb idő, hogy színészetünkért kérő szavunkat felemeljük? Lehet-e időszerűtlennek, követelőzősnek nevezni, ha ilyenkor, az állandó színházi épület felavatásának évfordulóján felsola-

tunk, báresak volna már állandó a szép, de maholnap régi számba menő csarnokban maga a színészet is? Milyen nagy tartozást róttunk volna az elődök nagysága és nemzeti kultúráink iránt, ha most, a millennium alkalmából állandó otthon adtunk volna Thalia papjainak s papjainak! Mert ezzel tartozunk az ősöknek, kik meg nem szüntek a lovgálásokosabb időben is ápolni e művészeti ágat; tartozunk magunknak, kik mindennap fennen hirdetjük, hogy nekünk a színház életzsűkség, nemes élvezetek forrása; tartozunk a színművészetnek, mellyel szemben fejlődő izlésünk napról-napra fokozottabb követelésekkel lép fel, de a mely e követeléseknek az állandó, az édes otthon nem léteben alig tehet eleget; tartozunk végre nemzetiségünk, melynek sreme rajtunk függ s mert a gondviselés jóvoltából kitetsző helyre állítottunk, egyenesen megköveteli tőlünk, hogy a többi, kevésbé szerencsés helyzetben levő vidéki városoknak e tekintetben is mi adjunk példát.

Es ha elműlik is ez az esztendő anélkül, hogy Debreczen városa e kötelezettségének eleget tenné; reménykedünk, hogy a jövőben legalább a kezdeményező lépéseket megteszi s a 32-ik évforduló ünnepén már örömmel regisztrálhatjuk a mának a tegnaphoz minden tekintetben méltó voltát.

Ugy legyen!

G. I.

Nyári szinkör Debreczenben

Debrecen, 1896. okt. 7.

Bocses lapjuk 8-ik számában „Nyári szinkör Debreczenben” cím alatt egy igen elvőre való czikk jelent meg, mely áldottat, kinek ez szintén kedvesen eszmélt, arra ösztönzi, hogy e tárgyhoz bocses engedelemmel szintén hozzá szólnon.

Több év előtt már közöltem nézetemet egyik helybeli lapunkban, de ma, az eszünk jobban megteremt, szavaim hirtőleg nagyobb visszhangra fogtak találni. Tagadhatlan tény az, ha valamely város, úgy Debreczen az, mely nagyon sok van szorulta egy jól szervezett nyári szinkörre, okát azt elmondni, miért? Először is a városnak sem helyei, sem felülete, vagy nagyobb szabású sétányai nincsenek, hol a nyári délutánokat üdülve, szórakozva eltölthess. Másodszor Debreczen legnagyobb része oly polgárságból áll, mely nem megy fürdőkre, vagy kirándulásra, hanem legfeljebb tanyáján vagy szőlőskertjében húzza ki a nyarat, a kereskedő- és iparos osztály meg magát. Tehát a város zöme arra van utalva, hogy annak bőségesen orpbeumok vagy circusbán keresse szórakozását és valójában hazáján részesíti is pártfogásában. Kévsé feltűrés kell annak boldogára hogy ezen közönség mind a nyári szinkörnek lenne megnyerhető. Harmadszor, mivel Debreczen művelése már oda van kitérítve, hogy a téli időszakra jól felszántott és fegyelmzett színtársulatot követel s ezt soha el nem érheti, ha a színészetnek helyben állandósításáról nem gondoskodik.

Es miért is tagadni meg magától?

Van közteleg elég, mely a czíknak megfelelő, főleg ben a város szívében van egy oly alkalmas, mely szinte érre látszik hivatalos lenni.

Ezen hely nem más, mint a város jelenlegi istállója.

Semmi sem indokolja, miért kellessen ezen istállónak éppen a város ház tömszűrésőségében lenni; hiszen a város fogait jól alkalmazott telefon segítségével a város bármely

külső területéről pár pillanat alatt elő lehet rendelni s a város levegője megszabhadna a lésemélt állapotát.

Ezen mostan istállóknak használt terület a hozzá foglalt nagy udvari helyiségéig, végzetlenül alkalmasnak kínálkozik egy új aréna létesítéséhez. A város csaknem minden szögletéből tekintve, központon fekszik, tehát senkinek sem esnék igen távol. Továbbá a mi legfőbb, egy vékony fal átvágása által közvetlen összeköttetésbe hozható a tóli színházzal, díszletek, kellékek pár perc alatt át lehetne belé szállítani. — Végül színeszínnek nem lennének kénytelenek nyárára új lakásokat felvenni, mivel a Kossuth- és Csapó-utcákból, hol télen szállásoknak, minden megerősítés nélkül eljárhatnának próbák és előadásokra. A város bármely szögére tennék ki a színekört, ez elérhető nem lenne. A mi pedig azt a tulajdolt félelmet illeti, hogy az épületek között ékelese tűzrendőrlőleg veszélyes, ennek legérősebben úgy lehet elojt venni, hogy légszusz helyeti villanyvilágítás alkalmazassék, ugy is nem soká az egész város így lesz világítva. A nemes város csupán régi jó hírnevének megőrzéséért is, bizonyára örömmel engedti át a kért területet és egyéb nem is szükséges. Istennek hála, az intelligencia egy szűz számmal szaporodott föl Debreczenben, hogy 50 fros részvények kibocsátása mellett, pár hó alatt együtt lenne az építési költségeket fedező össze. Senki sem időgenkednék egy-egy részvényre átvállalása által a művészetnek hozott ezen áldozattól. Jó színtársulatunk van jelenleg és így mi sem gátló, hogy a redak következő nyáron már egy új díszes színházban húdóllássunk Tháliának. Munkára tehát! Ne nézzék tétlenül, hogy a millennium óta minden kulturális intézmény létesítése nélkül fusson el föl Debreczen fölött, megszégyenítő számmal apró városok haladása által.

Égy mindennapi bérlő.

Rafael.

— A debreczeni városi színházban 1896. okt. 6-án először: Rafael; eredeti dráma 4 felvonásban. Irta: Dr. Váradi Antal. —

Félig telt ház előtt került színre tegnap este Váradi drámája, mintha csak igaz volna azoknak zomora állítása, kik a közönséget a magasabb stílusú tragédia iránti közönyösséggel vádolják. Másként színte érthetően, hogy egy meg nem látott darab előadása iránt kevesebb legyen az érdeklődés, mint egy ismeretes operette-el szemben.

Pedig igazi gyönyörűséget szalasztottak el, kik a tegnapi estén Rafael előadásán ott nem voltak.

Az előadás ugyan nem volt kifogástalan, sőt igen is sok kívánni valót hagyott hátra, de maga a darab, s az előadásnak sok kiemelkedő részlete, legalább részben, pótolta a hiányokat.

Emilitottuk e dráma vázlatos ismertetésében, hogy sok jelösség mellett tetemes fogyatkozásai vannak. E fogyatkozásokat nem sikerült észre nem vehetőkké tenniük a szereplőknek. Mint a dráma szerkezetén, úgy az előadás is bizonyos mesterkétség látszott, a színen is látnunk kellett a költői biztos compositio hiányát. A szereplők jó részének, úgy látszott, nem fagadt szívéből a szó, nem igazi érzés, szenvedély mozgatja izmait; inkább recitáltak s modulataikban nem volt még a külső egyetemes se. Talán a dráma saját szerzői világa, a Vaticanus gyökér, a cinquecento kúdos, homályos távolság nagyon is messzire esnek színészeink lelki világától, messzibbe, mintsem az első e. g. előadásnál otthonosan érezhették volna benne magukat.

Talán ez, talán egyéb okok magyarázzák meg, hogy az előadásban nem volt meg a kívánatos összhang. Rafael többnyire szavalt, de szavaltából hiányzott az érzelme ösztönzése, természetes heve s

épen ezért hidegen hagyott. Gesztusait, mozdulatait, kitéréseit, lépéit nem a szív mélyéből fakadó indulat vezette, ellenkezőleg lépten-nyomon érzelhető volt, hogy azokat csak úgy betanulta. Antonio szenvedélye nem volt igazi szenvedély, sőt úgy tetszett, mintha nehezebb esnék tennie mindazt, amit tesz. A haldoklási nagy jelenet túlzott volt, nem tudta szívünk lebilincselni, mert nem látnunk igazi fájdalmat, igazi szenvedést. — Barnabó, a hűségés barát, mintha nem ismerné a gyóntató szerepét, átkait szörvára tulment a határon s inkább a diühöngő ellenesség, mint az erkölcsi érzéseiben felháborodott papot mutatta be. Sollo hideg volt, Margerita pedig sok természetessége mellett is erőltetettnek látszott s leánya halálakor tett sikoltása átlépte az esztetika határát.

Csak egy volt kifogástalan s ez nagy részben pótolta a fogyatkozásokat, habár élesebb világításba helyezte is azokat: Stella alakítása. Molnár Rózsi Stellá-ja fényes bizonyossága az ő tehetségének. Az első perctől kezdve, mikor Rafaellel találkozik, az utolsóig, mikor lélekben megtörve gyászos szerelmétől elbucszik, minden mozdulata ösztöne, igaz. Bámulata, majd szerelme a nagy mester iránt szívótt fakadó; ingadozása szülei és szerelme közt, a beestelenségtől való félelme és ellenállhatatlan szenvedélye természetes az utolsó vonásig. Alakítása nemcsak a legkisebb részletekig hatoló gondos, lelkiismeretes tanulmány, hanem szerepének lángoló szeretete is látszott. Különösen utolsó jelenése vallott finom, díszért művészetének tökéletességére, mikor halálra szánja magát s boldogulaton boldogságának színhelyétől, Rafael emléktől búcsút vesz. Az este díszesség mindenestre az övé, bár más oldalról azt is be kell ismernünk, hogy a czím szerep s Antonio szerepének alakítása is aránylag nagyobb nehézségekkel jár, mint a Stelláé.

A közönség a darabot elég rokonszenvesen fogadta, a szereplők közül Komjáthy, Komjáthynt s Molnár Rózsi nyit színen is többször megtapsolta, habár az ensemble, mint említett, épen nem volt tökéletes. Azt hisszük, a Rafael színen maradt s marad s a színészekkel együtt a közönség is meledelni fog iránta.

G. I.

Ripacs.

Kapossy Józsaóhoz.

Még nem tudják az emberek, Téged forrón mért szeretnek?

Olyan vonzó mi van rajta?

Talán szemé, piros ajka?

Ezt kérdezik itt is, ott is —

S ajkrol-ajkra sorba járja:

Kapossy-nak nincsen párja.

Vagy ha van, csak — Küry Klára.

Csengő hangja, mosolygása,

Mely magát a szívbe ássa . . .

Büvös szemé, — mozdulata,

A lelket is elragadja . . .

Csupa gyönyör, csupa kellem

S nem esoda, hogy sorba járja:

Kapossy-nak nincsen párja,

Vagy ha van, csak — Küry Klára.

Én is, én is egyre mondom,

Most meg zengem zengő lauton:

Kedves is vagy, jó is, szép is,
Megillet a taps, labór is
S kívánom, hogy szeretszöllyel
S hazában csak ez járja:
Kapossyának mincson párja —
Több 6 már, mint — Kúry Klára.

(Debreczen.)

Retegi Fridolin.

Ujdonságok az őszi időnyre női divatszöve-
tekben, színes selymekben, diszkekben **legolcsób-**
ban beszerezhetőek Szabó Lajos fia czégnél.

Dr. Rothschnek Y. Emil
gyógyásztára

az „Arany egyszerű“-hoz,

DEBRECZENBEN, Kossuth-utca 19, a színház mellett.

Nagy változatok

külföldi illatszerek, szappanok, fogporok, száj-
vizek, valamint gyógy-cukorkákban.

Aranyok, négy színton, tisztított szerek, Fogporok és fog-
porok. Hálópórák csikkek.

Illatszerek és illatanyagok főzetek, Kávészerek, Tejporok, szék, szék-
késztisztító szerek, Szappanok, fogporok és gyógy-cukorkák és színház
szék, stb. stb. 7-0-7

Főtér 2138. sz.

BIEDERMANN
PALOTA

Steiner József

férfi- és gyermekruha
versenyessarnokában

32. 10-4. már megérkeztek

a legújabb divatu
őszi és téli árak
a legolcsóbb árak mellett.

CSOKONAI

NYOMDA- ÉS KIADÓ RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

DEBRECZENBEN, Főpiacz, Simonffy-ház.

Ajánlja a modern nyomdászati követelményeknek megfelelően berendezett s legnagyobbított

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mely újabban a legdiszesebb betűkkel szaporítottatott s a legkényesebb igényeket is kielégítheti.

ÁRAINK HATÁROZOTTAK, OLCSÓK.

KÖNYVKÖTÉSZEZETÜNK

a legizlésebben teljesít minden e szakba vágó munkát, a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig.

Imakönyvek, diszalbumok és emlékkönyvek

csont-, bőr-, bársony-, selyem- és vászon-kötésben, arany vagy ezüst diszítéssel.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítünk.

Csokonai nyomda és kiadó részvénytársaság nyomása.